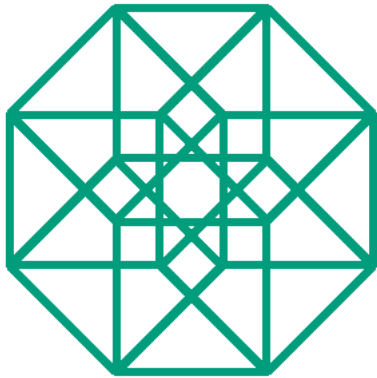

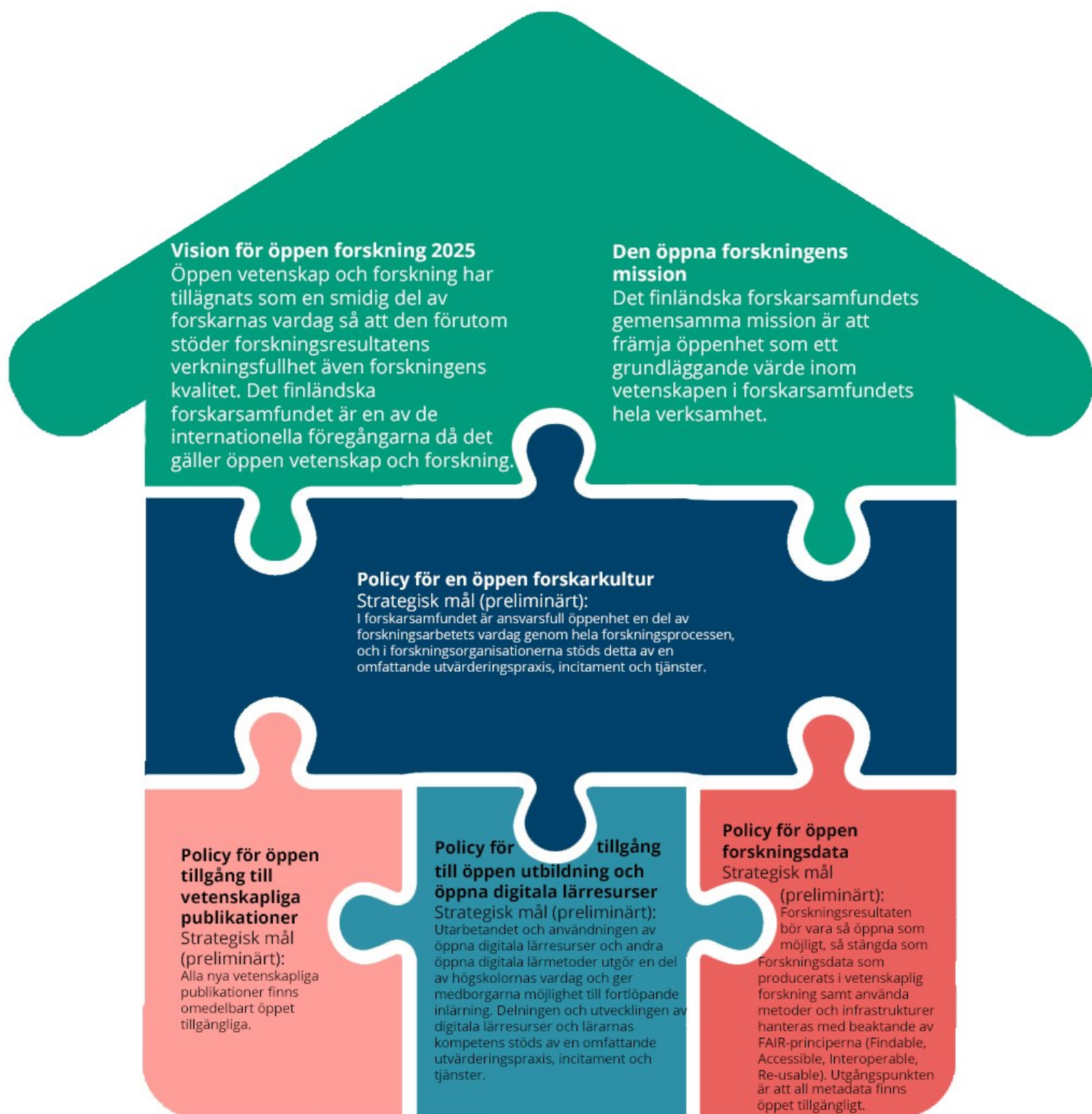
UTKAST 2.0

Deklarationen för öppen vetenskap i Finland 2020–2025

Innehåll

Innehåll	2
Sammanfattning	3
Deklarationen för öppen vetenskap i Finland	4
Beredning av det finländska forskarsamfundets öppenhetspolicy	5
Varför öppenhet?	7
Varför en gemensam deklARATION?	7
Bakgrunden bakom deklARATIONEN för öppen vetenskap i Finland	10
Bilagor	11

Sammanfattning

Deklarationen för öppen vetenskap i Finland

Vision för öppen forskning 2025

Öppen vetenskap och forskning har tillägnats som en smidig del av forskarnas vardag så att den förutom stöder forskningsresultatens verkningsfullhet även forskningens kvalitet. Det finländska forskarsamfundet är en av de internationella föregångarna då det gäller öppen vetenskap och forskning.

Den öppna forskningens mission

Det finländska forskarsamfundets gemensamma mission är att främja öppenhet som ett grundläggande värde inom vetenskapen i forskarsamfundets hela verksamhet. Öppenhet främjar både bildningsnivån i samhället och innovationer då de vetenskapliga forskningsresultaten och kvaliteten på de digitala lärresurserna som grundar sig på dem förbättras. Öppenhet förbättrar också utbytet av forskningsresultat och deras verkningsfullhet i hela samhället:

- mellan forskare och forskargrupper
- mellan forskningsområden
- mellan forskning och utbildning
- mellan forskare och företag, den offentliga sektorn samt tredje sektorn
- mellan forskare och samhällseliga beslutsfattare samt medborgare

Det finländska forskarsamfundet utarbetar en policy som stöd för sin vision och mission. Det utarbetas en policy för fyra delområden inom öppen vetenskap:

- En öppen forskningskultur
- Öppen tillgång till vetenskapliga publikationer
- Öppen tillgång till forskningsdata och infrastrukturer
- Öppen utbildning och öppen tillgång till digitala lärresurser

Genom att underteckna deklARATIONEN för öppen vetenskap och forskning i Finland 2020–2025 förbinder sig forskarsamfundet till att främja en öppen vetenskaplig och konstnärlig forskning. För genomförandet av deklARATIONENS mission och för uppnåendet av visionen förbinder sig de undertecknade att:

- 1) främja de nationella riktlinjerna och målen¹ som gemensamt fastställs inom forskarsamfundet som en del av det egna strategi- och handledningsarbetet med beaktande av sin organisations särskilda egenskaper och resurser.
- 2) stöda och motivera de aktörer som sköter det dagliga arbetet inom organisationen i syfte att uppnå policyns avsikter och mål
- 3) aktivt delta i samarbetet för att främja öppen forskning på nationell nivå.

¹ På sidan 3 i deklARATIONEN uppräknas de preliminära strategiska målen för fyra delområden/policy. Forskarsamfundet ska tillsammans fastställa målens slutliga formuleringar under år 2020. De slutliga målen kommer inte märkbart eller materiellt att skilja sig från de preliminära strategiska målen som uppräknas på sidan 3

Beredning av det finländska forskarsamfundets öppenhetspolicy

I syfte att främja öppen forskning utarbetar det finländska forskarsamfundet tillsammans en policy, dvs. strategiska riktlinjer för fyra delområden inom öppen vetenskap 2020–2022. I beredningen av policyn beaktas de olika forskningsområdenas och -organisationernas särskilda egenskaper. I policyn fastställs målen och de åtgärder som behövs för att uppnå dem. Vid utarbetandet av policyn utnyttjas internationella exempel och verksamhetssätt.

Under denna process kallar fyra expertgrupper i öppen vetenskap samman forskarsamfundets experter och utarbetar ett utkast till riktlinjer i brett samarbete. Varje expertgrupp har dessutom genom ett öppet inbjudningsförfarande kallat in en arbetsgrupp för utarbetandet av riktlinjerna.

Utkasten behandlas i den nationella styrgruppen för öppen vetenskap i Finland, varefter de öppnas för forskarsamfundets kommentarer. Utifrån kommentarerna upprättas antingen ett nytt utkast för kommentarer eller den slutliga versionen av policyn. Policyn godkänns i den nationella styrgruppen för öppen vetenskap.

Vetenskapliga samfundens delegation ansvarar för att kommunicera om policyarbetet i samarbete med forskningsorganisationerna. Vetenskapliga samfundens delegation sköter också publiceringen av policyn. Planen som gäller uppdateringen av policyn antecknas i anslutning till varje riktlinje.

Deklarationen innehåller en lista på de preliminära strategiska målen för vart och ett av de riktlinjer som expertgrupperna har tagit med i sina utkast fram till september 2019. Målen slutliga formuleringar färdigställs under 2020. De slutliga målen kommer inte i någon betydande grad att skilja sig från de nedan angivna målen. Utöver det sammanfattade strategiska målet kommer vart och ett av de fyra policydokumenten att innehålla ett begränsat antal strategiska riktlinjer och mål, samt som bilaga en åtgärdsplan för uppnående av målen. De fyra policydokumenten kommer i sin helhet att färdigställas 2020–2022.

Preliminära målen

Policy för en öppen forskarkultur

Strategiskt mål (preliminärt)

I forskarsamfundet är ansvarsfull öppenhet en del av forskningsarbetets vardag genom hela forskningsprocessen, och i forskningsorganisationerna stöds detta av en omfattande utvärderingspraxis, incitament och tjänster.

Policy för öppen tillgång till vetenskapliga publikationer

Strategiskt mål (preliminärt)

Alla nya vetenskapliga publikationer finns omedelbart öppet tillgängliga.

Policy för öppen forskningsdata, metoder och infrastrukturer

Strategiskt mål (preliminärt)

Forskningsresultaten bör vara så öppna som möjligt, så stängda som det är nödvändigt. Forskningsdata som producerats i vetenskaplig forskning samt använda metoder och infrastrukturer hanteras med beaktande av FAIR-principerna (Findable, Accessible, Interoperable, Re-usable). Utgångspunkten är att all metadata finns öppet tillgängligt.

Policy för tillgång till öppen utbildning och öppna digitala lärresurser

Strategiskt mål (preliminärt)

Utarbetandet och användningen av öppna digitala lärresurser och andra öppna digitala lärmeter utgör en del av högskolornas vardag och ger medborgarna möjlighet till fortlöpande inläring. Delningen och utvecklingen av digitala lärresurser och lärarnas kompetens stöds av en omfattande utvärderingspraxis, incitament och tjänster.

Varför öppenhet?

Öppenhet är ett grundläggande värde inom forskning och vetenskap. Öppenhet gör det möjligt att förbättra forskningens verkningsfullhet både i forskarsamfundet och i samhället.

Genom öppen forskning är det möjligt att använda forskningsresultat, -data, -metoder och -infrastrukturer mer omfattande i forskarsamfundet och samhället, samt att öka utbytet av evidensbaserad data och dess effektivitet. Detta bidrar å sin sida till en ökad bildningsnivå och fler innovationer. Även forskningens kvalitet i sig utvecklas då forskningsresultaten (observationer, resultat, data, metoder) är öppna och forskningsprocessen är transparent.

En jämlik tillgång till öppen evidensbaserad data bidrar också till att öka jämlikheten i forskarsamfundet samt även mer bredare i samhället. Öppenheten har en viktig roll i alla forskningsskeden och att nyttja nya möjligheter till öppenhet är en del av forskarens färdigheter.

Varför en gemensam deklaration?

Målet med deklarationen för öppenhet är att stöda och framhäva öppenhet som ett grundläggande värde inom forskning och vetenskap, och på så sätt även vetenskapens och forskningens autonomi som ett egenvärde. Genom att upprätta en tydlig policy och transparenta verksamhetssätt för främjande av öppenhet, ges utrymme för vetenskap och forskning att bevara sin självständighet och att ha en bred kontaktyta till samhällets övriga delområden – både genom att påverka och få intryck. Då öppna verksamhetssätt förankras som en del av forskningen, blir öppenheten en del av god och ansvarsfull forskning och vetenskap.

Det finländska forskarsamfundet

Det finländska forskarsamfundet består av:

- enskilda finländska och utländska forskare och doktorstuderande, vilka har anslutit sig till finländska forskarorganisationer, samt stipendieforskare som har anslutit sig till finländska forskarorganisationer eller vilkas arbeten finansieras av en finländsk forskningsfinansiär
 - finländska forskningsorganisationer, t.ex. de universitet, yrkeshögskolor och forskningsinstitut som fastställs i Finlands lag och förordningar samt deras forskargrupper och enskilda forskare.
 - finländska forskningsfinansiärer, vilka är specialiserade på att finansiera vetenskaplig forskning, t.ex. Finlands Akademi, Business Finland och ett stort antal privata stiftelser och fonder.
 - finländska tjänsteleverantörer som utvecklar den öppna vetenskapens infrastruktur, särskilt CSC
 - vetenskapliga sällskap i Finland
 - vetenskapliga akademier i Finland
 - vetenskapliga bibliotek och arkiv i Finland
-

- vetenskapliga förläggare i Finland

Det finländska forskarsamfundets deklaration för öppen vetenskap visar den gemensamma riktningen för främjandet av öppenheten inom det finländska forskarsamfundet. I och med deklarationen för öppen vetenskap och forskning förbinder sig det finländska forskarsamfundet till att främja de gemensamma målen i sina organisationer och att delta i det nationella samarbetet för öppen forskning som samordnas av Vetenskapliga samfundens delegation. Forskarsamfundet har således ansvar för verkställandet, medan Vetenskapliga samfundens delegation ansvarar för samordningen.

Forskning bedrivs förutom i det ovan nämnda finländska forskarsamfundet även i företag och organisationer inom tredje sektorn samt inom medborgarforskningen på allmänhetens initiativ. Det bör spurras till större öppenhet även i dessa sammanhang, särskilt då forskning bedrivs i samarbete med aktörer i forskarsamfundet.

Förändring av forskningskulturen

I sin helhet både innebär och förutsätter främjandet av öppen vetenskap en betydande förändring av forskningskulturen inom forskarsamfundet. Förutsättningarna för att få till stånd en lyckad förändring av forskningskulturen är framför allt:

- en gemensamt fastställd och överenskommen riktning samt gemensamma mål för att främja öppen forskning inom forskarsamfundet
- gemensamt överenskommen och införd ansvarsfull praxis för utvärdering av forskare, i vilken meriterna inom den öppna vetenskapens och forskningens olika delområden beaktas mångsidigt.
- en gemensam vilja att sträva efter en allt mer gemenskaplig och transparent verksamhet i alla skeden och på alla nivåer av den vetenskapliga forskningsprocessen
- stödjande av forskarens och forskningsarbetets vardag på ett ansvarsfullt och jämlikt sätt för att uppnå öppenhet
- förtroende mellan forskarsamfundets aktörer
- transparenta och tydliga gemensamma verksamhetssätt

En förändring av forskarkulturen är nödvändig för att vi ska uppnå de avsikter och mål som presenteras i forskarsamfundets policy. Den här deklarationen drar upp linjerna för de gemensamma verksamhetsformerna som stöder förändringen av hela forskarsamfundet i syfte att främja en ansvarsfull öppenhet. En förändring av forskarkulturen är en krävande process, för vilken samfundet bör reservera tid och resurser.

Internationell verksamhet

En nationell policy för öppen vetenskap och forskning har under de senaste åren i Europa utarbetats bl.a. i Holland, Frankrike och Irland. Dessa länder har omfattande planer som täcker de olika delområdena inom öppen vetenskap och forskning som helhet. Dessutom finns det nationella riktlinjer och strategier för enskilda delområden, t.ex. för publikationer och forskningsdata.

Den nationella deklARATIONEN för öppen vetenskap är också det finländska forskarsamfundets gemensamma svar på den internationella policyn för öppen vetenskap, vilken är bindande för Finland som medlemsland i Europeiska unionen samt för forskarsamfundet i olika internationella uppgifter. Viktig internationell policy är bland annat:

- EOSC declaration och FAIR principles
 - EU Commission: EU Member States in Transition to Open Science (25 April 2018)
 - Open Science Policy Platform Recommendations (22 April 2018)
 - Amsterdam call of action (4-5 April 2016)
 - Open Access 2020
 - PlanS
 - Dora-deklARATIONEN
 - Leidens manifestation om forskningsmetrik
-

Bakgrunden bakom deklARATIONEN för öppen vetenskap i Finland

I Finland har arbetet med att främja öppen vetenskap och forskning pågått redan länge i form av olika projekt och rekommendationer. Under de senaste åren har utvecklingen främjats särskilt av Undervisnings- och kulturministeriets projekt Tutkimuksen tietoaaineistot (TTA 2011–2013), projektet Avoin tiede ja tutkimus (ATT 2014–2017) och projektet Avoin tiede ja Data (ATD 2017–2018). Tack vare dessa projekt och andra åtgärder har Finland en bred grund för att bedriva samarbete inom öppen forskning samt en omfattande infrastruktur av tjänster för att möjliggöra en öppen vetenskap. Vägkartor som tagits fram under tidigare projekt samt mål och resultat har beaktats när deklARATIONEN för öppen vetenskap i Finland utarbetades.

Efter att de ovan nämnda projekten hade färdigställts överförde undervisnings- och kulturministeriet samordningen av den öppna vetenskapen till forskarsamfundet för att styras av samfundet självt. Samordningsuppgiften anvisades Vetenskapliga samfundens delegation år 2018. Undervisnings- och kulturministeriet stöder samordningen av öppen vetenskap, men styr den inte innehållsmässigt.

Deklarationen har således upprättats i samarbete mellan medlemmarna i det finländska forskarsamfundet och den ägs av dem. Organisationerna i den nationella styrgruppen för öppen vetenskap i Finland med de representanter som de valt har deltagit i utarbetandet av deklARATIONEN:

- Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene
 - Nationalbiblioteket
 - Finlands Akademi
 - Finlands universitetsrektorers råd UNIFI
 - FUN – De finländska universitetsbibliotekens nätverk
 - Vetenskapliga samfundens delegation
 - Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv
 - Sammanslutningen Tulanet för forskningsinstitut
-

Bilagor

European Commission: Open Science Policy Recommendations (22.4.2018)

http://ec.europa.eu/research/openscience/pdf/integrated_advice_opspp_recommendations.pdf#view=fit&pagemode=none

EU Commission: EU Member States in Transition to Open Science (25.4.2018)

https://www.eosc-portal.eu/sites/default/files/CELEX_32018H0790_EN_TXT.pdf

Turning FAIR into reality (26.11.2018)

https://ec.europa.eu/info/publications/turning-fair-reality_en

EOSC Vienna Declaration (23.11.2018) <https://eosc-launch.eu/declaration/>

Amsterdam call of action (4–5.4.2016)

<https://www.government.nl/documents/reports/2016/04/04/amsterdam-call-for-action-on-open-science>

Kohti yllättäviä löytöjä ja luovia oivalluksia - Avoin tiede ja tutkimus -hankkeen loppuraportti

https://avointiede.fi/sites/avointiede.fi/files/ATT-hankkeen%20loppuraportti%20v5_0.pdf

Tutkimuksen avoimuudella yllättäviä löytöjä ja luovaa oivaltamista: Avoimen tieteen ja tutkimuksen tiekartta 2014–2017 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-317-0>

Open Access 2020 <https://oa2020.org>

Plan S <https://www.coalition-s.org/>

Dora declaration <https://sfdora.org>

Leiden Manifesto for research metrics <http://www.leidenmanifesto.org/>

National Plan Open Science (Dutch) <https://www.openscience.nl/en/national-platform-open-science/national-plan-open-science>

France's National Plan for Open Science:

<https://libereurope.eu/blog/2018/07/05/frenchopenscienceplan/>

National Framework on the Transition to an Open Research Environment <http://norf-ireland.net/>
